

'Het woord 'geloven' zorgt voor ver warring'

Tweede Kamerlid Wim-Jan Renkema over zijn drijfveren

Wim-Jan Renkema uit Meppel is Tweede Kamerlid voor GroenLinks. Hij groeide op in een traditioneel gereformeerd gezin en ontwikkelde gaandeweg een meer vrijzinnige kijk op de wereld. 'Een van de waarden die ik belangrijk vind, is het principieel vertrouwen in de ander. Dat je optimistisch en positief mag kijken naar iedereen die je tegenkomt.'

Nienke Suelmann

Als jongen ging hij naar de hervormde zondagschool. Goede herinneringen heeft hij daaraan: aan de Bijbelverhalen, het kerstfeest en de warme chocolademelk. Een 'overzichtelijke jeugd' noemt hij deze tijd in het Friese Opsterland. Als puber kwam daar verandering in. 'Toen ging ik meer over het geloof nadenken en had ingewikkelde gesprekken, vooral met mijn vader.'

De jonge Wim-Jan vond het moeilijk voor te stellen dat juist zijn eigen kerk, de gereformeerde, het juiste geloof in pacht had. 'Er zijn zo veel kerken en wegen waarlangs mensen op zoek gaan naar waarheid.

Foto: Jonas van Impe

de borst'. Op dat moment ging hij ook studeren. 'In Groningen ben ik toen langs verschillende kerken gegaan om te kijken of er een kerk was waar ik me meer in thuis zou voelen.' En die vond hij bij de remonstranten. 'Daar ging het om de zoektocht. Wij zijn onderweg en wij worden gedreven. Maar de antwoorden hebben we niet. Ook is de Bijbel niet het enige dat telt. Filosofie, literatuur, kunst en poëzie gelden ook als inspiratiebron-

been. Dan denk je dat er een soort geloofssysteem is, iets dat je moet geloven. Een orthodoxe christen zou mij bijvoorbeeld 'gewoon humanist' noemen. Die zou mijn visie vergelijken met wat wel of niet klopt volgens een geloofskader. Tegen een kader kun je iets meten. Maar zo wordt het al snel een aanspraak op waarheid of onwaarheid.' Het Engelse woord *faith* vindt hij daarom passender. 'Faith geeft een basisvertrouwen weer, wat je hebt in jezelf en in de ander. Ik noem mijzelf christen, omdat ik denk dat ik hoor bij die traditie. Het woord God vermijd ik liever.'

Jezus als humanist

De focus op de mens is belangrijk voor Wim-Jan. 'Jezus wilde geen wereldgodsdienst starten, maar stelde de mens centraal in een religie van wetten en regels.' Het werk van de Franse godsdienstfilosoof Frédéric Lenoir inspireert hem. 'Hij noemt Jezus de eerste humanist.' Lenoir laat zien hoe Jezus met de sociale codes van zijn tijd en samenleving omging. 'Het centraal stellen van de mens is de kern van het christendom. Jezus probeerde zich als gelovige jood te

houden aan alle wetten en regels die er golden. Deze waren alleen soms niet goed voor de mens. *Jullie weten dat er staat geschreven... Maar ik zeg u...* is een belangrijke wending in het evangelie. De behoeften van de ander komen dan centraal te staan. Een melaatse, een zieke vrouw. Het is eigenlijk heel gek, dat we vervolgens kerken hebben, een wereldreligie, die zich weer helemaal heeft verloren in de geloofssystemen, in die dogma's.' 'Onze huidige codes en cultuur, de hele identiteitspolitiek, zijn dingen waar we niks aan hebben. Het scheidt mensen. Het gaat in het leven maar om één ding: wie zit hier tegenover mij en wat zijn haar of zijn behoeften? Mensen die zo kijken, kom je in elke

religie en staat. Er is aarzeling om religie in het publieke domein een plek te geven. Zelf zou ik het heel goed vinden als politieagenten gewoon een hoofddoekje zouden kunnen dragen.' Wim-Jan is niet bang voor religie in het publieke domein. 'Ik zie graag een ontspannender verhaal hierover, vanuit de politiek.'

Vaccineren

Sinds juni 2018 is hij Tweede Kamerlid. Hij heeft verschillende portefeuilles. De gemeenschappelijke noemer? Het gaat altijd over mensen die in de knel zijn gekomen. Hij wil zich dan ook inzetten voor een gezondere bevolking en een eerlijker en eenvoudiger stelsel van sociale zekerheid.

'Ik denk dat rijkere landen een flink deel van hun welvaart zouden moeten overdragen aan arme landen'

religie en elk land tegen.' Maar mensen die heel dogmatisch zijn, hebben zich opgesloten in hun eigen gelijk. Dat kan een gevaarlijk fenomeen worden. Je kunt alleen een vruchtbaar gesprek hebben, met mensen die bereid zijn om hun eigen waarheid te relativieren.'

Geloof en politiek

Wim-Jan zegt nooit lid te willen zijn van een confessionele (christelijke) partij. In 1990 heeft hij bewust voor GroenLinks gekozen omdat er veel verschillende levensbeschouwingen bij elkaar komen. 'Een christelijke partij zegt het evangelie te hebben vertaald naar een verkiezingsprogramma. Het doet waar ik het net over had. Ze zeggen: 'dit is van ons'. Wel merk ik bij GroenLinks soms een licht ongemak bij discussies die raken aan religie. Bijvoorbeeld over hoofd- doekjes bij de politie. Sommige mensen willen een echte scheiding van

Zoeken naar geluk

Terug naar de jonge Wim-Jan. In zijn gereformeerde opvoeding miste Renkema de nieuwsgierigheid naar hoe anderen denken en kijken. 'Die overzichtelijke wereld was ook heel klein. Door in allerlei landen te wonen en werken, zoals in Frankrijk en in Mozambique, heb ik mijn wereldbeeld verruimd. Wat ik leerde is dat de verschillen tussen mensen, culturen en religies veel minder groot zijn dan velen ons doen geloven. Dat wat ons verbindt als mens, is veel krachtiger dan wat ons scheidt. We streven allemaal naar geluk. Het woord gelukszoekers wordt veel gebruikt in de discussie over immigranten. Dat is heel negatief. Maar ik denk juist dat

Lees verder
op pag. 6

Jezus wilde geen wereldgodsdienst starten, maar stelde de mens centraal'

Gereformeerden zijn goed in dogma's en belijdenissen. Maar zo eenvoudig als de Heidelbergse Catechismus, waar met vragen en antwoorden wordt gesteld hoe de wereld in elkaar steekt, kan het nooit zijn.'

Remonstranten

Op zijn achttiende deed hij na de catechisatie geen belijdenis. 'Het hele verzoeningsgeloof stuitte me tegen

men. Bij de remonstranten wordt nadrukkelijk verband gelegd met de hedendaagse samenleving. De openheid naar andere religies deed me daarnaast ook goed. Het gaat erover wie wij eigenlijk zijn.'

Religie noemt Wim-Jan een taalspel. 'Door de vraag 'wat geloof je' te beantwoorden, kom ik in het verkeerde hokje terecht. Het woord 'geloven' zet heel veel mensen op het verkeerde

Ook met het vaccinatiebeleid houdt hij zich bezig. Zijn oplossing? 'Ik vind dat alle kinderen moeten worden ingeënt, maar het is een thema waarin mensen zelf een keuze moeten maken. We gaan in Nederland over het algemeen vrij respectvol om met weigeraars. Geweigerd wordt er door twee groepen: mensen die geen goed gevoel hebben bij vaccinatie, en velen uit de Biblebelt.'

'Van de religieuze weigeraars hebben we in Nederland eigenlijk onze handen afgetrokken. De ChristenUnie en de SGP zien de lage vaccinatiegraad bijvoorbeeld als een probleem van hoger opgeleiden en van de grote steden. Maar het is niet alleen dat. Ik vind dat je als overheid de plicht hebt om overal de dialoog aan te gaan. Een religieuze overweging mag geen reden zijn om de dialoog niet te voeren. Daardoor kun je hen er positief toe brengen dat zij zich toch laten vaccineren.'

het iets diep menselijks is.'

'Het redden van drenkelingen mag niet meer onder de Nederlandse vlag gebeuren. Althans, daar wilde de PVV voor zorgen middels een motie over Sea Watch 3, de laatste donderdag voor het zomerreces. 'Het CDA stemde voor deze motie. Dat vind ik onbegrijpelijk. Hoe kan een christelijke partij dat doen? Het hele Oude Testament gaat over vluchtelingen. Het volk Israël ging door de woestijn als vluchtelingen, en Jezus werd volgens het verhaal als kind opgejaagd omdat Herodes alle kinderen wilde doden. Als er een religie is die vluchteling-zijn in het DNA heeft zitten, dan is dat het christendom.'

Enorme kloof

'Dit zoeken naar geluk zie ik tegelijkertijd als een van de belangrijkste problemen voor de toekomst.' Wim-Jan kwam 25 jaar geleden voor het eerst in Afrika en schrok toen

Vervolg
pag. 5

van de armoede. 'Door het internet is de wereld nu heel klein geworden. Afrikanen hebben daardoor een beeld gekregen van Europa en denken dat het hier uitsluitend welvaart en voorspoed is, wat niet zo is. Hun eigen situatie biedt hen geen toekomst. Er is weinig dynamiek en je kunt er, ook goed opgeleid, geen baan vinden. Zo

ervaren ze een enorme kloof. Ik verwacht dat de druk op Europa vanuit Afrika groot gaat worden. Dan is de vraag: gaan we muren bouwen? Gaan we de Sea-Watch 3 verbieden om mensen te redden op zee? Het kan natuurlijk niet zo zijn dat iedereen naar Europa komt. Hoe zorg je ervoor dat de Afrikanen hun eigen toekomst

vorm kunnen geven? Het klinkt misschien utopisch, maar ik denk dat rijkere landen een flink deel van hun welvaart zouden moeten overdragen aan arme landen, zonder daarvoor iets terug te vragen.'

Empathie

Tenslotte pleit Renkema voor meer empathie. 'Ik geloof dat we tegenwoordig een samenleving hebben waarin we elkaar niet makkelijk vertrouwen en angst hebben voor anderen. Een van de waarden die ik belangrijk vind, is het principiële vertrouwen in de ander. Dat je optimistisch en positief mag kijken naar iedereen die je tegenkomt. Dat geeft betrokkenheid en zin. Het kan naïef klinken, maar ik geloof dat als je zo leeft, de wereld beter wordt. De filosoof Emmanuel Levinas zei het zo: *Het is niet jij die de wereld een plaats geeft, maar het is de Ander, die jou aanspreekt, appelleert en jou een plaats geeft.*' ●

'Ik merk bij GroenLinks soms een licht ongemak bij discussies die raken aan religie'

Een jaarabonnement nemen of cadeau geven?

Ga naar ► www.linkerwang.nl/aanmelden

Drie nummers op proef voor 6 euro?

Ga naar ► www.linkerwang.nl/proef

Help mee! Met nieuwe abonnees kunnen wij dit magazine blijven uitgeven!